

Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки

Доповідачі:

Голова Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України

Ізовітова Лідія Павлівна

Член Комісії з питань правової реформи

Дроздов Олександр Михайлович

СТРАТЕГІЯ
розвитку системи правосуддя та конституційного
судочинства на 2021 – 2023 роки
(далі – Стратегія)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 11 червня 2021 року № 231/2021
(далі – Указ)

Комісії з питань правової реформи

1) забезпечити розроблення за участю представників державних органів, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, провідних фахівців різних галузей права і міжнародних експертів та схвалення Плану дій щодо реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки

Комісії з питань правової реформи

2) забезпечувати щороку:

- *інформування* Президента України про стан реалізації положень Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки;
- *проведення публічного обговорення результатів реалізації за попередній рік положень Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки за участю представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, закладів вищої освіти, наукових установ, міжнародних організацій та інших заінтересованих сторін.*

УКАЗОМ

3. Визнано таким, що втратив чинність, Указ Президента України від 20 травня 2015 року № 276 "Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки (пункт 3).

Стратегія

I. Розвиток системи правосуддя

**II. Розвиток конституційного
судочинства**

I. Розвиток системи правосуддя

- 1. Загальні положення**
- 2. Мета і завдання**
- 3. Основні проблеми**
- 4. Напрями та заходи**

1. Загальні положення

- Стратегія визначає пріоритети удосконалення положень законодавства у сфері судоустрою, статусу суддів, судочинства та інших інститутів правосуддя, а також впровадження невідкладних заходів для забезпечення позитивних зрушень у функціонуванні відповідних правових інститутів.
- Деталізований перелік завдань, заходів, очікуваних результатів та показників подальшої реалізації реформи судоустрою, судочинства та інших правових інститутів відображається у Плані дій щодо реалізації Стратегії, який схвалюється Комісією з питань правової реформи. Розробка та запровадження Плану дій має супроводжуватися комплексними обговореннями із залученням громадського та експертного середовища.
- Моніторинг ефективності реалізації положень Стратегії має визначатися на підставі об'єктивних, актуальних та вимірювальних показників

2. Мета і завдання

Метою Стратегії щодо удосконалення системи правосуддя є визначення основних напрямів та пріоритетів подальшого удосконалення законодавства України про судоустрій, статус суддів та судочинство у взаємозв'язку та взаємодії із іншими інститутами правосуддя для практичного утвердження принципу верховенства права, ефективного і справедливого судочинства, зміцнення функціональних основ організації судової влади відповідно до стандартів захисту прав людини та цінностей, визначених Конституцією України та міжнародно-правовими зобов'язаннями України.

2. Мета і завдання

Завданнями Стратегії щодо удосконалення системи правосуддя є:

- окреслення кола проблем щодо законодавства про судоустрій, статус суддів, судочинство та інститути правосуддя;
- визначення напрямів удосконалення положень Конституції та законів України, першочергових заходів з модернізації судоустрою, статусу суддів, судочинства та інститутів правосуддя;
- забезпечення координованості та збалансованості процесу удосконалення з урахуванням подальшої гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу;
- підвищення ефективності організації судової влади та інститутів правосуддя, зміцнення довіри до них суспільства.

3. Основні проблеми

Основними проблемами є:

нездійснення ВККСУ своєї діяльності та неможливість відновлення її роботи без удосконалення законодавства;

недобросовісність окремих суддів, працівників органів та установ судової влади, випадки толерування корупційних проявів;

недосконалість існуючої системи місцевих судів;

неефективність системи фінансового, матеріально-технічного та соціального забезпечення гарантій незалежності судової влади;

недосконалість системи органів судової влади, організації їх діяльності, у тому числі щодо фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів усіх рівнів;

функціональна недосконалість системи органів суддівського врядування та самоврядування;

нестача суддів у місцевих та апеляційних судах, надмірне навантаження на суддів у судах усіх рівнів;

неефективність процесуальних механізмів касаційного оскарження та формування єдиної судової практики в застосуванні закону судами України;

надмірно складні процедури проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді, а також порядок складення кваліфікаційного іспиту і методологія оцінювання суддів та кандидатів на посаду судді;

неефективні механізми притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності;

неналежне виконання судових рішень, неефективність механізмів судового контролю за виконанням судових рішень;

відсутність дієвих механізмів альтернативного (позасудового) та досудового врегулювання спорів;

перешкоди в доступі до правосуддя;

недостатній рівень упровадження цифрових технологій у здійсненні правосуддя;

надмірна тривалість розгляду справ у судах, зарегульованість судового процесу, невиправдано широке застосування колегіальності у судах першої та апеляційної інстанцій;

відсутність належної комунікаційної політики у судах;

незавершеність реформи органів прокуратури, неналежне законодавче врегулювання механізмів реалізації прокурорами їх конституційних повноважень;

низький рівень суспільної довіри до органів судової влади та прокуратури;

3. Основні проблеми

- *функціональна недосконалість системи адвокатури, складність порядку доступу до адвокатської діяльності, недостатня ефективність механізмів захисту прав адвокатів.*

4. Напрями та заходи

4.1. Покращення доступу до правосуддя

4.2. Зміцнення незалежності судової влади та підзвітності суспільству

4.3. Суддівська кар'єра та відповідальність суддів

4.4. Система органів прокуратури

4.5. *Удосконалення інституту адвокатури*

4.1. Покращення доступу до правосуддя

4.1.1. *Щодо реорганізації місцевих судів
(нова судова карта)*

4.1.2. *Щодо діяльності Верховного Суду*

4.1.3. *Щодо діяльності вищих
спеціалізованих судів*

4.1.4. *Щодо судочинства*

4.1.5. *Щодо розвитку альтернативного
(позасудового) та досудового
врегулювання спорів*

4.2. Зміцнення незалежності судової влади та підзвітності суспільству

4.2.1. Щодо органів суддівського врядування та самоврядування

4.2.2. Щодо організаційного забезпечення діяльності судів

4.2.3. Щодо взаємодії із суспільством

4.3. Суддівська кар'єра та відповідальність суддів

4.3.1. Щодо добору кандидатів на посаду судді, кар'єри судді та кваліфікаційного оцінювання суддів

4.3.2. Щодо відповідальності суддів

4.4. Система органів прокуратури

З метою розвитку органів прокуратури необхідно забезпечити:

невідворотність і сталий характер продовження реформи прокуратури, зокрема щодо завершення переатестації прокурорів;

удосконалення реалізації прокурорами конституційних повноважень із підтримання публічного обвинувачення, організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням та представництва інтересів держави в суді, зокрема шляхом запровадження спеціалізації, уніфікації прокурорської і судової практики;

ефективну координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та належне функціонування органів прокуратури в системі кримінальної юстиції

...

4.5. Удосконалення інституту адвокатури

З метою запровадження системного підходу до удосконалення інституту адвокатури в Україні необхідно забезпечити:

- посилення *гарантій* адвокатської діяльності, її видів і професійних *прав* адвокатів,
- удосконалення *самоврядності* адвокатури;
- розширення можливостей *доступу* до державних реєстрів та баз даних при здійсненні адвокатської діяльності;

4.5. Удосконалення інституту адвокатури

- конкретизацію підстав, процедур притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності та порядку оскарження рішення про притягнення до такої відповідальності;
- запровадження інституту спрощеного дисциплінарного провадження;
- удосконалення порядку розгляду скарг на дії адвоката;
- перегляд вимог щодо *набуття* права на зайняття адвокатською діяльністю;
- запровадження прозорості процедури проведення єдиного кваліфікаційного *іспиту*, *стажування* кандидатів, порядку *ведення ЄРАУ*

4.5. Удосконалення інституту адвокатури

удосконалення:

- організаційно-правових форм здійснення адвокатської діяльності та засад діяльності органів адвокатського самоврядування,
- професійних стандартів діяльності адвоката;
- порядку та умов залучення адвокатів до надання безоплатної правової допомоги;
- статусу помічника адвоката;
- порядку захисту прав адвоката під час здійснення професійної діяльності

II. Розвиток конституційного судочинства

- 1. Загальні положення**
- 2. Мета і завдання**
- 3. Основні проблеми**
- 4. Напрями та заходи**